

Tlhommo ya Kgatišo ya SARS ya Mareo a motšhelo a Maleme a go fapafapana

Tshwane, 17 Matšhe 2022 – Khomišinare wa Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) Mrn. Edward Kieswetter o kgafetše setheo go tšwetšapele tirišo ya maleme aa semmušo ao kgale a bego a gatelletšwe tikologong ya motšhelo le khasetomo.

O be a bolela ka tlhommo ya Kgatišo ya SARS ya Mareo a motšhelo a Maleme a go fapafapana yeo e nago le mareo a 450 ka maleme ka moka a rena a semmušo (English se šetše se le gona), e lego Sesotho, Setswana, Sepedi, Tshivenda, Xitsonga, IsiNdebele, Siswati, IsiZulu, IsiXhosa le Afrikaans. Lenaneo le le akaretša mehutahuta ya go katologa ya mareo a ditšhelete, bjalo ka motšhelo, diwili le ditlwaetšo tša kakaretšo tša ditšhelete tša kgwebo.

Khomišinare Kieswetter, o boletše ka bothakga ka go tsopola Molaotheo: “Matsenyagare a Molaotheo wa Afrika Borwa a gopoditše babadi ka ga kamano ya maleme. Rena, batho ba Afrika-Borwa, re eelwa ditlhokatoka tša rena tša maloba; Re tlotla bao ba ilego ba hlokofaletšwa toka le tokologo nageng ya gaborena; Re hlompha bao ba ilego ba katanela go aga le go hlabolla naga ya gaborena; ebile Re dumela gore Afrika-Borwa ke ya batho bohle ba ba dulago go yona; re le ngata e tee le ge re fapana ka ditšo”.

O tšwetše pele ka gore “ka tlhommo ye SARS SARS e leka go fana ka tlhaloso ya go tlheka le tiišetšo go balefela motšhelo ba yona ka dipolelo ka moka tše 11 tša semmušo tše di ka tšwetšago pele toka ya selegae le ditokelo tša botho tše bohlokwa”.

Ntate Madiba (Presidente Nelson Mandela) ka boyena o re gopoditše ka ga maatla a polelo ge a bolela gore, “Ge o bolela le motho ka polelo ya gagwe o a kwešiša, seo o se bolelago se ya ka hologong. Ge o bolela le motho ka polelo ya gagwe, seo o se bolelago se kgwatha pelo ya gagwe.”

Ke mengwagakgolo polelo ka nageng ya rena e le tllora boroko ya kgatlhego ya setšhaba le pholisi ya bosetšhaba. Dipolelo tše dingwe di nyakile go timelela ka lebaka la gore baboledi ba tšona ba be ba hlokomologilwe goba ba tswalantšwe le ditšo tše dingwe. Go tloga ka 1994, mmušo o be o rera ka morero wo ka ge polelo e ka bopa karogano magareng ga batho, magareng ga ditšhaba, gomme mo mabakeng a rena, e ka aga tshephano le kaonafatšo ya ditirelo tša rena go balefela motšhelo le bagwebišani.

Tirišo ya Molao wa Dipolelo tša Semmušo (UOLA) o ile wa saenelwa molaong ka 2013. Molao o fana ka taolelo le tatedišo ya tirišo ya dipolelo tša semmušo ke ba mmušo wa bosetšhaba bakeng sa morero wa mmušo. Gape o tšwelapele ka go nyaka

sengwalwa sa pholisi ya dipolelo le tlhomo ya yuniti ya dikgoro tša bosetšhaba, ditheo tša setšhaba tša bosetšhaba le dikgwebo tša setšhaba tša bosetšhaba.

SARS e ngwetše pholisi e bjalo ya polelo, gomme e ile ya gatišwa ka la 23 Nofemere 2015, gomme gabjale e phethagatša pholisi yeo. Yuniti ya Ditirelo tša Dipolelo ya ka SARS e ile ya tlhlongwa, ka tagafara ya go dira maitekelo a go tšwetšapele dipolelo tšeo di bego di gateletšwe kgale. Gape e thekga dithlomo tša Thuto ya Balefela motšhelo le Bagwebišani k age e etela ditšhaba go ruta balefela motšhelo ka dipolelo tša bona ka ga bohlokwa bja obamelo ya motšhelo.

Lenyaga SARS e keteka mengwaga ya bo-25 ya diphihlelelo tše kgolo tša go thakgatša tšeo di tlhomilwego ka tagafara ya go koleka ditseno tša metšhelo ka moka yeo e swanetšego go lefelwa, go kgonthiša obamelo ya molao wa motšhelo le khasetomo gape ka go fana ka ditirelo tša khasetomo tšeo di šireletšago mellwane ya rena le go nolofatša kgwebišano ya maleba. .

Go fana ka dikabelo tša go tšwetšapele maitekelo a rena ka moka kgatišo ya mareo a motšhelo a maleme a go fapafapana ga se yona fela mpho ya rena go balefela motšhelo, bagwebišani le badudi ba Afrika Borwa, bao maleme a bona a ka gae e sego Seisimane eupša go bašomi b arena bao ba šomišanago le balefela motšhelo ba rena le go tiišetša gore ba dira bjalo ka go diriša mareo a maleba bjale ka ge a tiišeleditšwe ke Lekgotla la Dipolelo la Afrika Borwa (PanSALB). Re amogela le go lebogiša mošomo wo mobotse wo o dirilwego ke baabakabelo ba go feta 140 ka go thuša ka diphihlelelo tše. Re tloga re lebogela maitekelo ka moka go sehlophatšhomo ka moka gomme re romela ditebogo go Kgoro ya Dipapadi, Bokgabo le Setšo (DSAC) gammogo le Lekgotla la Dipolelo la Afrika Borwa (PanSALB) le shlophatšhomo sa rena sa ka SARS.

Mrn. Kieswetter o boletše gore: “Mošomo wo re o dirago ka SARS o kgwatha maphelo a badudi ka moka ba mo nageng, kudu bahloki le bao ba šaparegilego, ka metšhelo yeo re e kolekago go kgontšha mmušo go fana ka ditirelo tša motheo bjale ka mphiwafela, thuto le tlhokomelo ya tša maphelo MaAfrika Borwa ka moka ba swanetše go kwešiša karolo ye ye bohlokwa yeo e tšewago ke SARS. Ga go tsela enngwe e kaone ya go fa tlhaloso ya kwešišo ye ge e se fela go bolela le badudi ka maleme a bona gore mošomo wa rena o kgwathe dipelo tša bona, bjale ka ge Madiba a boletše”.

O ka hwetša kgatišo e mpsha ya Kgatišo ya SARS ya Mareo a motšhelo a Maleme a go fapafapana–Kgatišo ya 1 go websaete ya rena ya SARS. [Lebelela lenaneo la SARS la Mareo a motšhelo a Maleme a go fapafapanamo.](#)

Go hwetša tshedimošo enngwe ikgokaganye le SarsMedia@sars.gov.za